

törekvések kétségbeesett tettekre is hajlamosító heroikus dühével, amellyel az életmódot emberivé akarja tenni, egyaránt az eredeti programot szegezi szembe: egy radikális gazdasági reformra radikális politikai reform közvetítésével ráépülő radikális életmód-reform programját.

Budapest, 1982(?)

A magyar helyzet, 1983

„Folyóirataink többsége rendeltetésszerűen munkálkodik, néhánynál azonban hovatovább az válik kérdésessé, hogy a marxizmus pozíciójából ad-e helyet nem marxista nézeteknek, vagy ez utóbbiak orgánumává válva ad helyet marxista megközelítéseknek. Ez ugyan, ismétlem, nem jellemző, de újszerű jelenség, aminek az irányítás határozatlansága mellett a nem marxista – köztük nemkívánatos politikai – nézetek megelevenedése az oka. A probléma azonban nem közvetlenül ezekben a nézetekben rejlik, hiszen ezek döntő többségének marxista kritikai elsajátítás mellett helye, szerepe van a közéletben. Az ilyen lépésről lépésre történő arculateltolódás mindenekelőtt a művelődéspolitikának – az általános politikának megfelelő – szerkezet-működési alapelvét sérti, azt, amelyik a marxizmus arculatmeghatározó jelenléte, hegemoniája mellett és révén, vitázva biztosít helyet más, politikailag nem ellenséges nézeteknek. E téren bármilyen tartósabb, elhatalmasodó kompromisszum azt jelenti, hogy a vitatható-vitatandó nézetek juthatnak »saját« orgánumhoz, súlyukat, szerepüket meghaladó jelenléti- és hatásfeltételekhez. Ilyen tömörülés – függetlenül a szándéktól – előbb-utóbb szükségképpen kirajzolná és intézményesen képviselné a saját politikai platformját is. Végső soron így egy politikailag pluralizált irodalmi élet kerülne szembe a népfront-alapon, a szövetségi politika jegyében szervezett társadalommal.”

(Részlet Tóth Dezső művelődési miniszterhelyettes sajtónyilatkozatából, *Élet és Irodalom*, 1983. szept. 23.)